

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Frigren, Pirita; Saarimäki, Pasi

Title: Vuoden 1918 sodan muistovuoden lopuksi

Year: 2018

Version: Accepted version (Final draft)

Copyright: © Suomen Sukututkimusseura, 2018.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Frigren, P., & Saarimäki, P. (2018). Vuoden 1918 sodan muistovuoden lopuksi. *Genos*, 89(4), 192-193.

Vuoden 1918 sodan muistovuoden lopuksi

Viime vuodet ovat olleet julkisen muistamisen aikaa. Itsenäisyyden juhluvuodesta siirryttiin käsittelemään sadan vuoden takaista sotaa ja sen seurauksia. Uusia tutkimuksia, kaunokirjallisuutta ja muita esityksiä on ilmestynyt niin paljon, että tulee ajatelleeksi kaiken olevan sanottu ja kansallisen trauman olevan käsitelty. Avoin ja eri näkökulmat huomioiva keskustelu kuitenkin jatkuu, ja uudet ihmiset rohkaistuvat ottamaan siihen osaa.

Yksi muuttuviin historiakuviin liittyvä piirre on, että olemme valmiita kuulemaan sodan molempien osapuolten ääntä. Tämä vuoden 1918 tapahtumiin ja ihmiskohtaloihin keskittyvä *Genos* on esimerkki siitä, että punaisten ja valkoisten historiaa ei tarvitse kirjoittaa enää erikseen – veljessodan järkyttävyyttä ja sen pitkiä varjoja kiistämättä. Yhteistä historiaa käsiteltiin myös viime maaliskuun *Suku 2018*-tapahtumassa, jonka esitelmiin kaikki tämän numeron 1918-teemaiset artikkelit pohjautuvat.

Vuoden 1918 sodan historia on viime aikoina laajentunut kattamaan aiemmin sivuutettuja ryhmiä, esimerkiksi punakaartilaisnaisia tai punaorpoja. Nyt katse suuntautuu aikalaisiin, jotka toimivat aseettomissa tehtävissä tai pysyivät taisteluista kokonaan sivussa, kuitenkin niistä kärsien. Esimerkiksi Kansan Arkiston tutkija Reetta Laitisen toimittama sarjakuva-albumi *Sisaret 1918* tuo näkyviin niin kotietsintöjen tekijöitä piileskelevät naiset ja lapset kuin työt, jotka päätyivät joukkojen avuksi, koska tarvitsivat töitä tai koska ystävätkin menivät. Laitinen on mukana myös tässä numerossa.

Teemanumero avaa näkymän erityisesti naisten ja lasten elämään ja muistitietoon. Tiina Lintunen tarkastelee artikkelissaan kolmea punaista naista perhepiireineen. Naisten kohtalot osoittavat, että mahdollisuudet palata rauhan tultua yhteiskuntaan olivat kiinni monista inhimillisistä ja paikallisista tekijöistä. Pete Pesonen ja Minna Sannikka Työvään Arkistosta esittelevät Työvään muistitietoimikunnan punaisen puolen muistelma- ja haastatteluaineistoja ja kertovat niiden käytettävyydestä. Myös Kansan Arkisto säilyttää monipuolista hävinneen osapuolen aineistoa, mitä Reetta Laitinen arvioi erityisesti keruukokoelmien, muistelmien ja haastatteluiden osalta.

Kansallisarkiston Vaasan toimipisteen johtajan Arja Rantasen artikkeli hyödyntää Konrad Westlinin valokuvakokoelmaa. Rantanen rakentaa sodasta ajallisen kaaren kuvittaen tapahtumia valkoisen puolen näkökulmaa edustavilla otoksilla. Arkistoaineistoja käsittelevissä artikkeleissa on runsas kuvitus, joten vuotta 1918 koskevaa kuva-aineistoa löytyy hyvin arkistoista. Teeman päättää Pasi Saarimäen arvio Sari Näreen teoksesta *Helsinki veressä*.

Erilaiset vuoden 1918 tapahtumien aineistot, kuten muistitieto ja valokuvat, voivat toimia sukututkijoille paitsi inspiraation lähteenä, myös uudenlaisena lähdeaineistona yksittäisten sukulaisten kohtaloiden selvittämisessä. Menneisyydestä kertovaa aineistoa on yhä enemmän käytettävissä, niin paikan päällä arkistoissa kuin digitoituna kotikoneelta hyödynnettäväksi. Sukututkijat ovat mukana rakentamassa moniulotteista ja aikalaiskokijoiden näköistä vuoden 1918 sodan historiaa.

Pirita Frigren & Pasi Saarimäki

Aikakauskirja Genoksen toimituskunnan jäseniä